Beykoz Akademi Dergisi, 2024; 12(1), 329-357 ARAŞTIRMA MAKALESİ
Gönderim tarihi: 19.09.2023 Kabul tarihi: 12.02.2024
DOI: 10.14514/beykozad.1363162

GEY BİREYLERİN BABALARIYLA KURDUKLARI İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: NİTEL BİR ARAŞTIRMA

Gizem KURBAN ABUELENIN[1], Hakan KARAMAN[2], Ömer Miraç YAMAN[3]

Öz

Gey bireyler, uluslararası literatürde farklı boyutları ile ele alınmış olsa da Türkiye'de geylere ilişkin literatür oldukça kısıtlıdır. Bu çalışmada, ailede erkek çocuk olarak deneyimlenen süreçte gey bireylerin çocukluktan bugüne kadar şekillenen baba ilişkileri çeşitli boyutlarıyla incelenmiştir. Çalışmada nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Kendisini gey olarak tanımlayan 9 katılımcı ile yapılan derinlemesine mülakatlar neticesinde, katılımcıların söylemleri analiz edilerek veriler temalandırılmıştır. Ulaşılan sonuçlarda katılımcıların çocukluklarında kendilerini genel itibariyle sessiz, yalnız, asosyal olarak tanımladıkları görülürken bu profilleri pekiştiren bir tecrübe olarak akran zorbalığına ilişkin ortak bir deneyim de ortaya çıkmıştır. Diğer yandan otoriter, ilgisiz, sert ve donuk mizaçlı baba profillerinin öne çıktığı görülmekte iken baba-oğul ilişkisi anlamında mesafeli ve kısıtlı iletişime sahip bir ilişki biçimi kendini göstermiştir. Özellikle ergenlik dönemi ile birlikte babayla olan ilişkilerin daha sık olumsuz yönde seyrettiği anlaşılmıştır. Diğer yandan katılımcılarda babaya ilişkin öfke, kırgınlık, pişmanlık, özlem gibi duyguların yoğun olduğu görülmüştür. Mevcut durumda ise babayla görüşmenin tercih edilmediği ya da mecburiyetten dolayı sınırlı düzeyde sürdürülen bir ilişki biçiminin varlığı söz konusudur. Dolayısıyla katılımcıların genel olarak babayla olan deneyimlerinin olumsuz yönde geliştiği görülmüştür. Babayla olan ilişki böylesine olumsuz bir tablo sunması, bu durumun gey bireylerin yaşamlarında ayırıcı bir karşılığı olabileceğini düşündürmüştür. Bu anlamda babayla olan ilişkinin çocukluk ve ergenlikteki karşılığını daha iyi ortaya koymak, gey kimliği ile nasıl ve ne düzeyde ilişkilenebileceğini anlamak adına ileri araştırılmaların planlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Gey, Baba, Aile, İlişki, Nitel Araştırma
JEL Sınıflaması: D01, D62, G32

A QUALITATIVE RESEARCH ON THE EVALUATION OF THE RELATIONSHIP OF GAY INDIVIDUALS WITH THEIR FATHERS

Abstract

In this study, the father relationships of gay individuals, which have been shaped from childhood to the present, in the process experienced as a boy in the family, were examined in various perspectives. Qualitative research design was used in the study. As a result of in-depth interviews with 9 participants who defined themselves as gay, the discourses of the participants were analyzed and themed. In the results, it was seen that the participants described themselves as quiet, lonely and asocial in general in their childhood, and a common experience of peer bullying emerged as an experience reinforcing these profiles. On the other hand, authoritarian, disinterested, harsh and dull-tempered father profiles were seen to come to the fore, while a distant and limited communication style in terms of father-son relationship emerged. Also it was observed that feelings such as anger, resentment, regret and longing for the father were intense. In the current, there is a type of relationship in which meeting with the father is not preferred or is maintained at a limited level due to necessity. Therefore, it was observed that the overall experience of the participants with the father developed negatively. Accordingly, it is thought that this situation may have a distinctive counterpart in the lives of gay individuals.. In this sense, it is recommended to plan further research in order to better reveal the counterpart of the relationship with the father in childhood and adolescence, and to understand how and to what extent it can be associated with gay identity.

Keywords: Gay, Father, Family, Relationship, Qualitative Research
JEL Classification: D01, D62, G32

[1] Sosyolog, gizemkurban@gmail.com ORCID: 0009-0004-6786-2198
[2]Doktor Araştırma Görevlisi, İstanbul Üniversitesi – Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, karamannhakann@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5729-6012
[3]Profesör Doktor, İstanbul Üniversitesi – Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, omermirac@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9989-8575

Beykoz Akademi Dergisi, 2024; 12(1), 329-357 ARAŞTIRMA MAKALESİ
Gönderim tarihi: 19.09.2023 Kabul tarihi: 12.02.2024
DOI: 10.14514/beykozad.1363162

1. Giriş

Cinsellik, insanlık tarihinin başından itibaren üzerine konuşulmuş, yazılmış ve farklı şekillerde yorumlanarak insanlar arasında daima önemini korumuş konulardan biridir. Freud'un (1953) cinselliği insan hayatının merkezine koyan ve diğer her şeyi etkisi altına alan yaklaşımının yanı sıra Foucault (1990) gibi düşünürler de cinselliğin tarihi, mahrem alandan gün yüzüne çıkışı ve politik söylemlerle şekillenmesi üzerine çalışmalar ortaya koymuştur. Cinselliğin bir parçası olarak cinsiyet konusu ise geçmişten günümüze şekil değiştirerek çeşitli isimlendirmeler ile karşımıza çıkmış, özellikle Amerika'da 1950'li yıllarda örgütlenmeye başlayan LGBT (Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Transeksüel) hareketlerinin etkisi ile hiç olmadığı kadar gündemimize girerek bu konuda yeni tanımlama ve söylemler ortaya çıkmasına sebep olmuştur (Stein, 2012).

Yaygın ve alışılagelmiş anlamda kullanılan cinsiyet kavramı, biyolojik cinsiyet olarak nitelendirilen ve kromozom sayısı ile hormonal farklılıklara dayanan kadın ve erkek kategorilendirmesi ile karşımıza çıkmaktadır (Ngun, Ghahramani, Sánchez, Bocklandt ve Vilain, 2011). Geçmişteki biyoloji temelli cinsiyet tanımlamalarına ilaveten toplumsal cinsiyet ve cinsel yönelim kavramları da tartışmaya yeni pencereler açarak önümüze sunulmuştur. Padgug (1979), yaptığı çalışmada, cinselliğe dair kategorilerin politik ve kültürel atmosferden etkilenerek değişiklik gösterebilen, sonradan belirlenmiş kategoriler olduğunu öne sürerken, homoseksüellik ve heteroseksüelliğin geçmişte davranış biçimi olarak ele alındığından ve bu kavramların gerçek anlamda kimliğe dönüşmesinin aslında 19. yüzyılı bulan bir süreç olduğundan bahseder. Padgug'a göre modern kapitalizm öncesi bir alt kimlik olarak karşımıza çıkan bir homoseksüel grup yoktur ancak homoseksüel ve heteroseksüel ilişkiler ya da diğer bir deyişle eşcinsel davranış eğilimi gösterenler vardır. Sosyolojik bağlamda ele alınan toplumsal cinsiyet (gender) kavramı ise biyolojik anlamdaki cinsiyetten (sex) farklı olarak, toplumdaki bireylerin zaman içinde kazandığı sosyal, kültürel ve psikolojik kimlik olarak cinsiyeti ele alır. Bireyin bu cinsiyeti edinmedeki bireysel etkisi kadar toplumun ve diğer kurumların da cinsiyet edinme ve sergileme sürecinde etkisi olduğu öne sürülmektedir (West ve Zimmerman, 1987). Cinsel yönelim kavramı ise Amerikan Psikoloji Derneği tarafından ifade edildiği şekliyle biyolojik cinsiyet ve toplumsal cinsiyetten farklı olarak bireyin erkeğe, kadına ya da ikisine birden duyduğu duygusal, romantik ve cinsel arzuyu ifade etmektedir (APA, 2012).

Beykoz Akademi Dergisi, 2024; 12(1), 329-357 ARAŞTIRMA MAKALESİ
Gönderim tarihi: 19.09.2023 Kabul tarihi: 12.02.2024
DOI: 10.14514/beykozad.1363162

Homoseksüellik, en basit tanımıyla aynı cinsiyete sahip insanlar arasındaki cinsel ilişkilerdir (Cardoso, 2010). Bu grubun bir alt kategorisi olan geylik, erkek bireylerin diğer erkek bireylere ilgi duyduğu homoseksüel ilişki biçimini temsil etmektedir. Bu bağlamda geylik, alışılagelmiş cinsel yönelim olarak karşı cinse arzu duyan heteroseksüel grubun dışında, kendi hemcinsine karşı ilgi, arzu ve aşk ihtiyacı duyan erkekler için kullanılan bir tanımlamadır. (LeVay, 2017)

Troiden (1989) insanların her şeyi öğrendiği gibi cinselliği de öğrendiği, biyolojik gerçeklerin yanında sonradan öğrenilenlerin de cinselliği şekillendirdiğini iddia etmektedir. Aynı çalışmanın devamında hangi objelerin cinsellikle ilişkilendirildiği, erkek ve kadının cinsellikten beklentisi ve doyum şeklinin yanı sıra; bunların kültüre, zamana ve farklı bağlamlara göre değişiklik gösterebileceğini, kişinin kendisini homoseksüel ya da heteroseksüel olarak tanımlamasının da sonradan öğrenilerek inşa edilebileceğini ifade etmektedir. Dolayısıyla ona göre homoseksüel kimlik, öz benlik (self-identity) olarak ilk başta dışarıdakilerin belli davranış ve durumları homoseksüel olarak tanımlaması sonucu bireyin kendini homoseksüel olarak tanımlamasıyla (perceived) oluşan bir kimlik iken sonrasında, bu durumu kabullenip deklare ederek sunulmuş (presented) kimlik olarak karşımıza çıkartması ile daha fazla gerçeklik kazanmaktadır. Aslında Troiden, süreç içinde belli duygu ve davranışları homoseksüel olarak tanımlayan bireylerin, sonrasında bu sonradan inşa edilmiş duyguları paylaşan grupla ortak noktaları görerek ve birtakım farklılıkları yok sayarak bu grupla aidiyet kurma ve üyesi olma şeklinde gelişen bir homoseksüel kimlik kazanma teorisi öne sürmektedir. Plummer (1981) ise eşcinsel ilişkilerin tarih boyunca var olduğunu ancak eşcinsel kimliğin 20. yüzyılın bir icadı olduğunu öne sürmektedir.

Homoseksüel ve biseksüel bireylerin yaşadığı; kendinin farkına varma, kabullenme, aile ve çevreyle paylaşma ve kimliğini benimseme gibi basamaklarla devam eden süreç, literatürde açılma (coming out) olarak adlandırılmakta ve bu süreç, kişiden kişiye değişiklik göstermektedir. Kişi, açılma öncesi ve sonrası süreçleri adım adım deneyimleyebileceği gibi, aileye açılma ya da kimliği kabullenmeyerek kimliği reddetme gibi tepkilerle süreci farklı biçimlerde de deneyimleyebilmektedir. Ne şekilde değişkenlik gösterirse göstersin, açılma süreci bu bireylerin hayatında merkeze oturan, öncesindeki aile ilişkilerinden etkilendiği gibi açılma sonucu aile ilişkilerini de doğrudan etkileyen ve ailenin tepkisine göre bireyin ruh sağlığını belirleyebilen kritik bir süreçtir (Bregman, Malik, Page, Makynen ve Lindahle 2013). Ailelerin verdikleri tepkilere ve bunların sonuçlarına odaklanan çalışmalar, bu sürecin LGBT bireylerin hayatları üzerindeki etkisini anlamaya çalışmıştır (Ryan, Legate ve

Gönderim tarihi: 19.09.2023 Kabul tarihi: 12.02.2024
DOI: 10.14514/beykozad.1363162

Weinstein, 2015). Ailenin verdiği pozitif tepki ya da kabullenme, LGBT bireylerde özgüven, ayrımcılığa direnme ve dışarda karşılaşabilecekleri zorluklara karşı mücadele gücü sağlarken; aileden gelen negatif tepkiler ise bireyler üzerinde depresyon, intihar fikri ve diğer mental rahatsızlıkların yaşanma ihtimalini arttırmaktadır (King, Semlyen, Tai, Killaspy, Osborn, Popelyuk ve Nazareth, 2008). Açılma süreci genelde anne tarafından daha olumlu karşılanmakta iken babayla ilişkilerde fiziksel ve psikolojik şiddetten pozitif kabule kadar değişik tepkilerle karşılaşılmaktadır (Cramer ve Roach, 1988). Baba ve gey bireyin ilişkisinin gey bireyin hayatında önemli bir etkiye sahip olması nedeniyle, literatür gey bireylerin babalarına yönelik yapılan klinik ve diğer bazı çalışmalara ayrıca yer vermiştir. Gey bireyler için aile arasında özellikle baba figürü cinsellik ve maskülenlik bağlamında daha farklı bir yere oturmakta ve bu bireylerde baba-oğul ilişkisi açısından farklı bir ebeveynlik tecrübesi yaşanmaktadır (Horn ve Wong, 2014). Bu sebeple literatür, gey bireyler ile babaları arasında anneye kıyasla daha uzak olan mesafeyi (Livingston ve Fourie, 2016) anlamlandırarak yorumlamaya çalışmıştır. Uluslararası raporlar, homoseksüeller arasında intihar ve mental sağlık problemleri yaşanma riskinin daha sık olduğundan ve önlem alınması gerektiğinden bahsetmektedir (King ve ark., 2008). McAndrew ve Warne'nin (2010) çalışması sorunların odağına, baba-oğul ilişkisi, yalnızlık ve dışlanmışlık, iki farklı hayat sürme, suç ve cezalandırma gibi temalar yerleştirmiştir (McAndrew ve Warne, 2010).

Bu araştırmada, gey bireylerin babalarıyla ilişkilerini çocukluktan açılma süreci sonrasına kadar geçen süreçte, psikososyal dinamikler bağlamında anlamayı ve açıklamayı hedeflemektedir. Bireyin üzerinde psikolojik, fizyolojik, ruh ve beden sağlığı açısından etkili olan aile ilişkileri, cinsel azınlık olarak isimlendirilen gey bireylerdeki etkisi üzerinden detaylıca incelenerek gey bireylerin baba-oğul ilişkisi anlaşılmaya çalışılmıştır. Bu sayede literatürde pek fazla yer almayan yönüyle, gey bireyin gözünden babaya ve babalığa ilişkin bir değerlendirme yapılması hedeflenmiştir. Mevcut sınırlı literatür göz önüne alındığında bu çalışma, Türkiye özelinde gey bireylerin babalarıyla olan tecrübesine yakından bakan öncü bir araştırma olarak konuyla ilgili ileri araştırmalara yön verecek bir potansiyel içermektedir.

2. Yöntem

Nitel araştırma yöntemi çatı kavram olarak ele alındığında araştırma deseni olarak fenomenoloji(olgubilim) tercih edilmiştir. Bunun sebeplerinin başında, günlük yaşantımızda karşımıza çıkan deneyimler, olaylar ve algıları farkında olsak da derinlemesine incelemeye ve ayrıntılı bilgi sahibi olmadığımız alanlara odaklanarak bu kavramları araştırmaya uygun bir

Beykoz Akademi Dergisi, 2024; 12(1), 329-357 ARAŞTIRMA MAKALESİ
Gönderim tarihi: 19.09.2023 Kabul tarihi: 12.02.2024
DOI: 10.14514/beykozad.1363162

zemin sağlaması gelmektedir. Fenomenolojinin başlıca veri toplama aracı görüşmelerdir. Kavram ve olgulara ilişkin deneyim ve anlamların ortaya çıkmasında faydalanılan görüşme metodu, araştırmacılara gereken esnekliği ve etkileşime dayalı derinlemesine görüşmelere imkân sağlamaktadır (Yıldırım, 2016). Yine fenomenolojik araştırmalar, bir olguyu incelerken olgunun kendisine ve bu olguyu tecrübe edenlere odaklandığı için araştırma, doğrudan gey bireylerle yapılan görüşmelere dayanmaktadır.

2.1. Çalışma grubu

Bu araştırmada çalışma grubunu 18 yaş üstü, 9 gey birey oluşturmaktadır. Kartopu yöntem ile katılımcıların tümüne sosyal medya üzerinden ulaşılmıştır. Nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan amaçlı örneklem seçimi, küçük bir grubu kapsamakla beraber veri derinliğine odaklanması açısından tercih edilmiştir (Baltaci, 2018). Sosyal medyada açık ya da anonim hesaplarda gey olduğu ima ya da ifade eden, bu doğrultuda paylaşımlar yapan 150 kişiye araştırmayla ilgili davet mesajı atılmış, 30 kişiden olumlu-olumsuz geri dönüş mesajı alınmış ancak sadece 12 kişi pozitif dönüş sağlamıştır. Bu kişilerden 3 katılımcı ise sonradan fikrini değiştirmiş ve araştırma 9 kişi ile gerçekleştirilerek tamamlanmıştır. Katılımcı bilgilerine ilişkin tablo aşağıdaki gibidir:

Tablo 1: Katılımcı Bilgileri

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	İş/okul	Anne-Baba Durumu
K1	Erkek	23	Çalışan – Öğrenci	Ayrı
K2	Erkek	25	Çalışan	Ayrı
K3	Erkek	40	Çalışan	Birlikte
K4	Erkek	22	Çalışan – Öğrenci	Birlikte
K5	Erkek	20	Çalışan – Öğrenci	Birlikte
K6	Erkek	20	Öğrenci	Birlikte
K7	Erkek	32	Öğrenci	Birlikte
K8	Erkek	38	Çalışan	Ayrı

Gönderim tarihi: 19.09.2023 Kabul tarihi: 12.02.2024
DOI: 10.14514/beykozad.1363162

K9	Erkek	21	Öğrenci	Birlikte

2.2. Veri toplama ve analizi

Fiziksel imkanların kısıtlılığı nedeniyle farklı mekanlarda bulunan katılımcılarla yapılan görüşmeler 10 Kasım 2022 – 11 Aralık 2022 tarihleri arasında, internet ortamında video görüşme ile yapılmış olup görüşme süresince ses kayıtları bilgisayar ortamında kaydedilmiştir. Sonrasında bu görüşmelerin deşifre edilerek yazıya geçirilmesi ile görüşmeler üzerinde analiz yapılmıştır. Mülakat formunda yer alan yarı yapılandırılmış araştırma soruları ilgili literatürden faydalanılarak oluşturulmuş olup araştırma ekibi dışında bir uzman görüşü ile desteklenerek son halini almıştır. Nitel çalışmanın doğası gereği açık uçlu, kronolojik olarak takibi kolay ve araştırma odağıyla ilgili olacak şekilde hazırlanan araştırma sorularına, kimi görüşmelerde akışa göre anlık yeni sorular eklenerek mülakatlar detaylandırılmıştır. Yazılı hale getirilen görüşme dosyaları Atlas.ti programında tematik olarak kodlanmış, betimsel analize uygun olarak yorumlanmış ve son okuyucuya sunulacak tema ve alt temalar belirlenmiştir. Nicel çalışmalardan farklı olarak nitel çalışmalar, elde edilen bilgilerin tamamını kullanmaya imkan vermez ve bu nedenle belli bir ayıklama sürecine tabi tutulur (Guest, MacQuenn ve Namey, 2012). Bu doğrultuda tekrar eden verilerin ortaya çıkarılması, belli ana temalar etrafında bulguların düzenlenmesi ve yeniden yapılandırılması önemlidir (Creswell, 2013). Çalışmamızda tüm deşifrelerden metinde kullanılacak alıntıların belirlenmesine değin olan süreçte, bu ayıklama işlemi titizlikle yapılmıştır. Ortaya çıkan temalar, katılımcıların kendi ifadeleriyle güçlendirilerek detaylandırılmış ve son okuyucuya sunulmuştur. Araştırma, toplumdaki bir cinsel azınlığı içermesi nedeniyle gizlilik ve hassasiyet içerisinde yürütülmüştür. Çalışmanın etik kurul onayı İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'nun 2022/349 sayılı yazısıyla sağlanmıştır.

2.3. Kısıtlılıklar

Nitel araştırma yöntemlerinin genel kısıtlılığı olarak katılımcı sayısının zaman ve bütçe nedeniyle belli sayıda katılımcı ile kısıtlı kalması, görüşme yapılanların ait oldukları grubun tam anlamıyla temsil edilmemesine neden olmaktadır. Diğer yandan, katılımcı sayısı ne kadar artarsa artsın, araştırılan olgunun her kişide farklı tecrübe edilmesi, katılımcıların bireysel ve çevresel faktörlerinin farklı olması nedeniyle her zaman geneli tam anlamıyla temsil etmekte sınırlı kalacaktır. Yine de bireyden yola çıkarak genele yaklaşmaya ve bir olguya dair daha detaylı bilgi edinmeye yönelik araştırmalar, mevcut çalışmalarda yeterince değinilmeyen

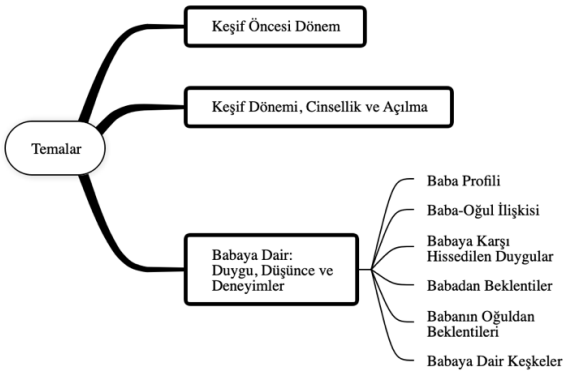
Beykoz Akademi Dergisi, 2024; 12(1), 329-357 ARAŞTIRMA MAKALESİ
Gönderim tarihi: 19.09.2023 Kabul tarihi: 12.02.2024
DOI: 10.14514/beykozad.1363162

alanlara değinerek kendisinden sonraki ileri çalışmalara yol açması açısından son derece önemli bir yere oturmaktadır.

Araştırmanın diğer bir kısıtlılığı, araştırma özelinde odaklanılan gey bireyler ve babalarıyla olan ilişkilerini anlamada, Türkiye genelinde baba-oğul ilişkisine dair yapılmış çalışmaların yetersizliği nedeniyle başka gruplarla kıyaslama açısından dezavantajlı bir durumda olmasıdır. Başka bir diğer kısıtlılık ise, çok sayıda gey bireye ulaşılmasına rağmen çeşitli kaygılarla ya da özel sebeplerle ulaşılan kişilerin çalışmaya katılmayı istememeleridir. Çalışmayı kabul eden katılımcılar da benzer şekilde çevrelerine sorabileceklerini ancak babaları ile ilgili olumsuz tecrübe ya da zayıf ilişkileri nedeniyle katılmayı tercih etmeyeceklerini belirtmişlerdir. Bu nedenle araştırmada verilerin çeşitliliği açısından doğal bir sınırlılığın oluştuğunu söylemek mümkündür.

3. Bulgular

Çalışma, katılımcıların hayatlarına bütünsel bir yaklaşımla bakarak onların erken çocukluk dönemi anlatılarıyla başlayıp günümüze kadar yaşadıkları tecrübeleri, hissettikleri duyguları ve karşılaştıkları olayları onların dilinden ele almaktadır. Bu doğrultuda kronolojik olarak değerlendirilen erken çocukluk dönemi, cinsel farkındalık oluşmaması nedeniyle keşif öncesi dönem olarak ele alınmıştır. Cinsel farkındalıkların ortaya çıktığı ergenlik dönemi ve bazı katılımcıların çevresine açılması ile devam eden süreç, keşif dönemi ve sonrası olarak ayrı bir başlıkta ele alınarak incelenmiştir. Çalışmanın odak noktasını oluşturan "Baba-Oğul" ilişkisi ise babaya karşı hissedilen duygular, babadan beklenen beklentiler, babaya dair sahip olunan keşkeler, babanın oğlundan beklentileri gibi farklı alt temalarla detaylıca incelenmiştir.

Beykoz Akademi Dergisi, 2024; 12(1), 329-357 ARAŞTIRMA MAKALESİ
Gönderim tarihi: 19.09.2023 Kabul tarihi: 12.02.2024
DOI: 10.14514/beykozad.1363162

3.1. Keşif öncesi dönem

Katılımcılar, kendi çocukluklarına dair bilgi verirken öne çıkan ifadelerinde genellikle kendilerini sessiz, sakin, asosyal ya da kendi halinde yalnız bir çocuk olarak belirtmişlerdir.

Şekil 1: Katılımcılar Nasıl Bir Çocuktu?

"K2, Hep sessiz sakindim, yani genel olarak sessiz sakin bir karakterim vardı. Yani toplumdan genel olarak biraz daha asosyal bir çocuk olarak yaşıyordum. İnsanlar kendileri benimle diyaloga geçmeye çalıştığımda biraz daha iletişime geçebiliyordum. Arkadaş edinmesi daha zor bir çocuktum."

"K9, Ama genel olarak hayatım boyunca böyle bir insan olduğum için sessiz bir insan oldum. Arkadaş bulmakta çok zorlanmıştım. Yani okul hayatım boyunca sanırım yalnız bir çocuk olduğumu söyleyebilirim. Özellikle ortaokul altıdan sonra bayağı bir yalnızlık süreci başladı."

"K3, Yani ben hani hatırladığım kadarıyla hep böyle çok sessiz, sakin bir çocuktum. İşte kreşe gittiğim zaman da hatırlıyorum bir köşeye çekilir, tek başıma oynardım. Büyüdükçe yani bu sessiz sakin olma hali bilmiyorum bana belki de biraz dezavantaj da getirdi beraberinde."

Bu sessizlik ve kendi halindelik durumu, aile ilişkilerinde de etkili olmuş ve katılımcıların kendi ifadeleriyle aile içinde arada kaynamışlık, görünmez olma, fark edilmeme durumunu da ortaya çıkarmıştır.

"K3, Tabii bir başarı kriteri değil bence. Teşekkür takdir almak, herkese veriliyor da. Derslerim fena değildi. Hani bilmiyorum bunlar ne kadar konuşuluyordu. Yani ben böyle

Gönderim tarihi: 19.09.2023 Kabul tarihi: 12.02.2024
DOI: 10.14514/beykozad.1363162

şeyin çok konuşulduğunu hatırlamıyorum. Bir günün nasıl geçti? Bugün okulda ne yaptın? Hayat nasıl gidiyor? Böyle şeylerin konuşulduğu bir aile ortamı hatırlamıyorum."

"K2, Üvey babamın annemi aldatması, annemin evde çok bulunmaması yani tam aslında kendi figürlerini yaşamadıkları için aslında beni de arada bir yerde kaynatmış oluyorlardı…aile içerisinde çok görünürlüğüm yoktu o dönem."

Katılımcıların çocukluk dönemlerine ilişkin hal ve tavırlarında, ilgi alanlarında, oynadıkları oyunlar ve sosyal çevreleriyle ilgili anlatılarında çeşitlilik fark edilmiştir. Bu açıdan çocukluk dönemlerinde, beklenen akran pratiklerine uyumlu hareket edildiğini belirtilen anlatıların yanı sıra cinsiyetine uyumlu olmayan oyunlar oynayan ve bu nedenle sözlü hakaretlere maruz kaldığını ifade eden söylemler de tespit edilmiştir.

"K6, Şey değildim bu arada ben arabalarla oynamam, bebeklerle oynarım gibi de değildim. Arabalarla da oynardım. Bebeklerle de oynardım ama çok fazla oyuncakla oynamazdım. Onu hatırlıyorum. Bu arada ben futbol severdim yani. Onlar böyle davrandığı için futboldan uzaklaştım o okul döneminde. Yoksa küçükken falan da sokakta top oynardım ve severdim."

"K4, Hala da mesela aktif futbol hayatım var, futbol oynuyorum. Hep erkek oyunları oynadım. Sadece şöyle kız oyunları oynayınca da bir problem görmüyordum ekstradan. Hani arkadaşlarımla çok güzel futbol oynuyordum hani eğlenerek. Ama hani gidip kız arkadaşlarımla bir evcilik oynamak da hoşuma gidiyordu."

"K2, Çocukluğumda hiçbir zaman futbol sevmedim. Hiçbir zaman basketbol sevmedim. Hiçbir zaman bu tarz oyunları sevmekten ziyade daha çok kız oyunlarını sevmiş bir karakterim. Yani onların kız oyunları olarak nitelendirdiği oyunları."

Bu noktada tüm katılımcıların ortak noktada buluştuğu "akran zorbalığı" tecrübesi, özellikle kişinin kendini henüz keşfetmediği ve hayatında ilk kez çevresinden "ibne" ve "top" gibi kavramlarla karşılaşması sonrasında bunun üstüne düşerek irdelemesi ayrı önem arz etmektedir.

"K2, İleriki dönemlerde zaten daha çok saç şeklim, giyim tarzım vesaire daha insanlardan farklı olduğu için hakaret de almaya başlamıştım…Bundan dolayı şey daha çok ibne sıfatı yakıştırılıyordu. Daha sonradan işte bu yani normalde kendi cinsel kimliğimi 10 yaşından sonraki dönemde tamamen algılamaya başlamıştım."

"K1, işte mahalledeki bazı birkaç kişi ve okuldaki akranlarımdan bu zorbalıkları yaşıyordum işte top diyorlardı bana, işte nonoş diyorlardı…Işte ben çoğu zaman şey diye düşünüyorum

Beykoz Akademi Dergisi, 2024; 12(1), 329-357 ARAŞTIRMA MAKALESİ
Gönderim tarihi: 19.09.2023 Kabul tarihi: 12.02.2024
DOI: 10.14514/beykozad.1363162

mesela işte o öğrencilerin, sonra mahalledeki çocukların, babamın bana bu şekilde laflar yakıştırmasıyla beraber belki de ben birazcık daha kendimi keşfetme sürecinde hani buraya belki kendimi keşfetme sürecinde aslında belki de keşfetmemem gereken bir yer keşfetmiş olabilirim…. Hani çünkü top diyor, kız diyor nonoş diyor. Ve bunlar ne anlama geliyor? Ne anlama geldiğini de bilmiyorum o sırada bunların ne anlama geldiğini. Belki de böyle bir keşifte bulundum bilmiyorum ve belki de birazcık itildim eşcinsel olmaya. Kendimi bu şekilde keşfetmiş olabilirim."

"K6, Bu arada ben 1 ve 2. sınıfta sanırım bir tık daha feminendim. Halim, tavrım. Yani o yüzden bu kadar bilinçli bir şekilde top diyorlardı belki onların gördüğü. Ailelerinden böyle duymuşlar ya da bu tabirleri öğrenmişler. Top diyorlardı…İlkokuldaki fiziksel ve sözlü sataşmalar, tacizlerden sonra ortaokulda daha sakindim. Çok geri plana çektim kendimi. Mesela bir etkinlik oluyordu, katılmak istiyordum ama katılmıyordum."

"K5, Ben 9 iken başlıyor bu şey sen kız gibisin olayı falan. Devam ediyor 10 yaşında kadar. Sonra 11 yaşında bir gün şey duyuyorum. Gay gibisin. Ya da gaysin. Anneme soruyorum anne gay ne demek falan. Neyse. Ve o öyle sürekli böyle şey K5 gay, K5 kız gibi, K5 şöyle, K5 böyle. Sonra zamanla azalıyor tabii ki. Çünkü ben artık onlara takmadığımı göstermeye çalışıyorum. Aslında çok yaralıyor beni."

Akran zorbalığına ilaveten, doğrudan yakın ailelerinden katılımcılara yönelik zorbalık ve erkekliklerine dair hakaretler de katılımcıların bir kısmının dile getirdiği hususlardandır. Katılımcıların henüz cinselliğe dair bir fikirlerinin oluşmadığı erken çocukluk dönemlerinde hafızalarına yer eden anılar, onlar tarafından sıkça dile getirilmiştir.

"K6, annem bana sürekli şey derdi, tam kelimesine, bir tabir var onların Anadolu'da kullandığı, sancınık derdi, nonoş anlamına gelen…İşte kız mısın, nonoş musun, sancınık kelimesi. Sancınık kelimesi asla çıkmıyor aklımdan. O sancınık kelimesini yani sürekli bunu söylerlerdi. Buradan belki bu yaptıklarımdan bir sonuç çıkardıkları için ben tabağımı kaldırdığımda da sancınık mısın, bulaşık yıkamak istediğimde de sancınık mısın derlerdi."

*"K1, (babasından bahsederken) hani ikokulda bana böyle şeyler söylüyordu. İşte sen kızsın, kız K1 bilmem ne falan filan. Ben de çok ağlıyordum o öyle şeyler söyleyince…Bu şey işte sen kendini s**tiriyorsun, or*spusun. İşte tecavüze uğrayacaksın gibi cümleler artık ortaokulda falan başladı. Ilkokulda bana öyle şeyler söylemiyordu. Ilkokulda bana şey diyordu sanki sen kızsın.*

Beykoz Akademi Dergisi, 2024; 12(1), 329-357 ARAŞTIRMA MAKALESİ
Gönderim tarihi: 19.09.2023 Kabul tarihi: 12.02.2024
DOI: 10.14514/beykozad.1363162

3.2. Keşif dönemi, cinsellik ve açılma

Keşif dönemi, genellikle katılımcıların ergenliğe geçiş döneminde kendi bedenini tanıma, mastürbasyon ve porno izleme pratikleri üzerinden başlamıştır. Çoğu katılımcı ortaokul döneminde porno izleme üzerinden aldıkları hazzı kıstas alarak eşcinsellere yönelik pornolarda daha fazla tatmin yaşamaları sebebiyle böyle bir şüpheye kapıldıklarını ifade etmiştir.

"K3, Heteroseksüellere yönelik porno izlemeye başlamıştım. Lisede internet gelmişti eve. Ben de çoğu ergen gibi internete girip onu izliyordum, aslında çok acayip bir şey yapmıyordum. Bir süre sonra hani fark ettim ki heteroseksüellere yönelik üretilen pornodan ziyade eşcinsellere yönelik üretilen porno filmler daha fazla ilgimi çekiyor. Ama tabii bir yandan da müthiş utanıyorum bundan ve bunu hani ilk başlarda şöyle yorumlamıştım. Ben eşcinsel değilim bu bir fantezi."

"K2, Kendini keşfediş dönemi başlıyor. Sende bir şey oluyor mu, sende bir şeyler geliyor mu vesaire falan filan tarzında çünkü daha yeni anlıyorsunuz seks ne demek cinsel organ ne demek falan filan tamamen. O dönemlerden sonraki dönemde ben aslında zaten heteroseksüel pornodan hoşlanmadığımı kendime daha çok ben de herhangi bir şey yaratmadığını algılamaya başlamıştım. Eşcinsel pornoların bende daha dürtü yarattığına keşfetmeye başlamıştım."

"K6, arkadaşlarımla 8. Sınıftayken ve onlarla konuşurken tabii ki yavaş yavaş cinsel yönlerimizi fark etmeye başlıyoruz ve birbirimizle paylaşıyoruz. Cinsel içerikli izlediğimiz şeyleri, mastürbasyonu, şunu bunu konuşurken…Dedim ki nasıl falan onlardan öğrendim, anlamaya çalıştım ve evde denemek istedim. Ama hetero pornolarda herhangi bir şey uyanmadı, yine yapamıyorum zannettim. Bu arada işte 6-7. sınıfta da belki denedim, 7. sınıfta falan. Ve hiçbir şey olmuyordu. Cinsel olarak mastürbasyon yapamıyordum, izlediğimden bir zevk almıyordum… Sonrasında işte araştırmaya başladım. Eşcinselliği falan görmeye başladım internetten. Ama böyle çok gizli. Bilgisayar ortaktı evde ve ondan bakıyorum falan böyle. Sonrasında eşcinsel pornoların olduğunu öğrendim. Onlara baktım gerçekten beni tatmin eden şeyler olduğunu farkettim."

Kendini keşif sürecinde katılımcıların çoğu aşamalı olarak önce şüphe sonrasında araştırma, mücadele ve reddetme ile kabullenme evresine geçmiştir. Kabullenme evresi genelde lisenin sonuna doğru ya da üniversite dönemine tekabül etmektedir. Buna paralel olarak ilk eşcinsel ilişki tecrübesi de genellikle üniversite dönemine denk düşmektedir. Katılımcılardan çoğu

Beykoz Akademi Dergisi, 2024; 12(1), 329-357 ARAŞTIRMA MAKALESİ
Gönderim tarihi: 19.09.2023 Kabul tarihi: 12.02.2024
DOI: 10.14514/beykozad.1363162

eşcinsel ilişkileri öncesi kız arkadaşlarıyla duygusal ya da cinsel ilişki yaşamış, yalnız iki katılımcı ise sadece eşcinsel ilişkilerle cinsel hayatına başlamıştır.

"K2, 13 yaşından sonra işte 14 yaşında 15 yaşındayken ilk cinsel ilişkim oldu. Bakıcının oğluydu… O benden 3 yaş falan büyüktü, 17 yaşında falan…Yani yönlendirme gibi şeylerle beraber ilerleyen bir şey oldu aslında. Şöyle bir masaj esnasında şuraya masaj yapar mısın bunu yapar mısın gibisinden ilerleyen bir süreçle beraber onun daha çok kontrolünde bir aşamayla beraber ilerledi…Biz ikimiz aynı odada kalıyorduk zaten bakıcının oğluyla, ev 2+1 gibi bir yer, bir tarafta bakıcı yaşıyor. Bakıcının oğluyla bense bir odada kalıyoruz, o şekilde."

"K4, Duygusal olarak hani şöyle söyleyeyim, sevgililerim oldu ama hani onlara karşı bir duygu beslediğimi hiç hatırlamıyorum, hiç hissetmedim. Birkaç kişi de oldu hani sadece bir kişi de değil. Ama hiçbirine karşı bir duygusal veya bir cinsel çekim yoktu. Hani cinsellik yaşadım mı, evet yaşadım. Ama zoraki diyelim, bir yakınlaşma olduktan sonra mecbur hissettiğim için yaşadım. Yoksa işte bir cinsel isteğim uyandı diye değil. Yanlış değilsem 15-16 yaş civarında kızlarla ilişki yaşamaya başladım birkaç defa."

"K3, 24 yaşında ilk kez bir erkekle romantik bir ilişki yaşadım. O zaman artık zaten büyük ölçüde kabullenme sürecimde de belli bir aşamaya geçmiştim artık. İlk erkek arkadaşımla yaşadım ilk cinsellik."

Kabullenme sonrası öngörülen açılma süreçleri, katılımcıların büyük kısmının ailesine açılmayı düşünmediği ancak ailenin tepkisinin belli ölçüde öngörülebildiği bir süreci ifade ederken, diğer katılımcılar ailelerine açılmış ya da aileleri çeşitli yollarla öğrenmiştir.

"K3, Eşcinsel olduğumu fark etmiş yani. Öğrenmemişler. Fark etmiş. Yıkılmıştır yani. Zaten baya üzgündü. Baya mutsuz olduğundan eminim. Ama hani bir daha da sormadı."

"K4, Sadece dediğim gibi benim bir küçük kardeşim, belki bir gün açılırım ona. Onun dışında bütün ailem homofobik olduğu için hep gizli kalacak."

"K6, Annem ve babama açılmadım, açılmayı da düşünmüyorum. Şu an durumumu bilen amcam, halam, ablam annemle babama söylememi istemiyorlar zaten."

Katılımcılar, geçmiş aile tecrübelerinin çeşitli yönlerle bugünkü hayatlarına yansıdığını; bugünkü ilişkilerinde bu tecrübelerin etkileri olduğunu ifade etmişlerdir. Bu anlamda ilgi çekici anlatıların birinde katılımcılardan K4, babasından duyamadığı ilgi ve sevgiyi gey ilişkilerinde aradığını ve bu nedenle genellikle kendinden yaşça büyük erkeklerden

Gönderim tarihi: 19.09.2023 Kabul tarihi: 12.02.2024
DOI: 10.14514/beykozad.1363162

hoşlandığını ifade etmiştir. Yine K3 geçmiş dönemde ailesinin ilgisiz tavırlarına karşın bugünki ilişkilerinde fark edilme, değer görme ve buna bağlı olarak özgüven hissini yaşama durumunu öne çıkarmıştır. Katılımcılardan K2 ise aile üyelerinin kendisine yönelik yerleştirdiği terk edilme korkusunu uzun dönem yaşadığını ve bugünkü sosyal ilişkilerinde dahi terk edilmeye ilişkin kaygısının canlı olduğunu ifade etmiştir.

"K4, bir eksiklik yaşadığınızda özellikle babanızdan veya annenizden bunu dışarıda karşılamak istiyorsunuz zaten. Ben bunu kendimde çok yaşıyorum. Örneğin ben babamın bana karşı olan manevi sevgisini hiç hissettirmedi. Ben bunu başka adamlarda arayabiliyorum zaten. Ya da başkası bana öyle yaklaştığında hoşuma gidiyor. Kendimi değerli hissettiriyor. Şu an bir ilişkiden çok etkilendiğim şeylerden biri diyebilirim. Zaten şöyle ben kendi yaş çerçevemden hoşlanan biri değilim. Benden minimum 3-4 yaş büyük olan kişilere karşı bir hoşnutluk oluyor. Böyle de hani benden yaşça büyük birinin ilgi göstermesi, beni sevip sarıp kollaması hoşuma gidiyor. Babamın yapmadığı şeyleri yapması beni çok etkileyen, en etkileyen şeylerden biri hatta."

"K3, Yani sessiz sakin bence hala öyle biriyim ama bir özgüven geldi tabii bana…Bu olumlanma süreci, bu takdir görme süreci tabii çok güzel bir duygu. Yani bunu hiç yaşamamışsın, ailende görmemişsin, çevrende görmemişsin. Ama birden içinde bulunduğun ortamda senin bu görünürlüğün ve aktifliğin çok takdir görüyor…Bu tabii çok müthiş bir duygu yani. Hem tatmin eden, manevi olarak tatmin eden bir şey hem de başarı duygusu yaratan bir şey."

"K2, Şöyle 2 ay sonra misal annemle babam geldi, alacağız oğlum seni merak etme şöyle böyle falan filan. Ama o dönemler daha şey böyle terk edilmiş bir hissiyat vardı. Ondan sonra o evde yalnız kaldığım dönemlerde de şöyle oldu, daha terk ediliyormuş gibi hissettim. Yani o terk edilme hissini daha sonradan şey yaptım, daha nötrledim. Yaş geliştikçe vesaire falan filan aslında terk edilmiyorum. Aslında bir yere gidiyor ve geliyor psikolojisinde oldum ama o dönemki o yani ilk başta 6 aya yakın başka bir bakıcı evinde bırakılıp daha nadir gözükme durumu vesaire falan filan daha bende şey terk edilme korkusu psikolojisi yerleştirdi. Genel olarak arkadaşlarımın vesaire de ondan dolayı şeyi yapıyorum. İstanbuldayım, daha çok var. Yani ben bunları zaten zor ediniyorum. Belki onlarda beni bir gün terk eder. Belki insanlar da beni bir gün terk edecek psikolojisini daha çok kafama yerleştim."

Beykoz Akademi Dergisi, 2024; 12(1), 329-357 ARAŞTIRMA MAKALESİ
Gönderim tarihi: 19.09.2023 Kabul tarihi: 12.02.2024
DOI: 10.14514/beykozad.1363162

3.3. Babaya dair: duygu, düşünce ve deneyimler

Bu tema altındaki veriler *"Baba Profili", "Baba-Oğul İlişkisi", "Babaya Karşı Hissedilen Duygular", "Babadan Beklentiler", "Babanın Oğlundan Beklentileri"* ve *"Babaya Dair Keşkeler"* olmak üzere 6 alt temada derlenmiştir.

3.3.1. Baba profili

Katılımcıların çoğu, babalarını otoriter, sert mizaca sahip ve aile içinde karar verici pozisyonda olarak tanımlamıştır. Genel olarak aile içi ilişkilerde babaların diğer aile üyelerine yönelik baskın karakterinin etkisi görülmekle birlikte babalar, mecburi olmadığı sürece ilişki kurulmak istenmeyen birisi olarak resmedilmiştir.

Şekil 2: Öne Çıkan Baba Profilleri

"K3, Yani şöyle otoriter yani kararları o alır. Mesela biz taşındık. Eski evimizi babam bu eşyalar burada kalsın, ben bu evi eşyayla kiraya vereyim. Yeni eve, yeni eşya aldı. Ya adım gibi eminim bir kişi bir şeyi bile, bir perdenin rengini, bir koltuğunun rengini bile anneme sormamıştır. Dedi mimarım ben zevkliyim, bu işlerden anlarım şeyinde, kafasında. Hani öyle yani sormazdı yani görüşünü, sen ne düşünüyorsun, sen ne istersin."

"K4, Yani şöyle hani babamın sert bir mizacı var genel olarak. Ama bunu bize nadiren yansıtır. Genelde şey olur, evde çok muhabbet olmaz babam ile zorunlu olmadığı sürece…Babam da biraz daha ateerkil hani herkes benim dediğimi yapacak, benim lafımdan çıkmayacak."

"K2, Sadece üvey babam daha çabuk sinirlenebilen bir karakterdi. Bunun olumsuzluğu bir tık vardı benim üzerimde çünkü hasta olduğumda ne yapacağını bilemediği için misal kendi kendine sinirlenip bu sefer benim üzerime biraz daha o siniri yansıttığı dönemler oldu."

Katılımcıların ifadelerinde ortaya çıkan önemli bir diğer boyut ise, bazı babaların alkol, sigara, oyun, televizyon ya da kumar gibi bağımlılıklarının olmasıdır.

Gönderim tarihi: 19.09.2023 Kabul tarihi: 12.02.2024
DOI: 10.14514/beykozad.1363162

"K1, Bilgisayar bağımlısıydı. Gece gündüz bilgisayarda takılıyordu. Yani şöyleydi mesela onun yaşam tarzı. İşte saat sabah dokuzda okula gidiyor. Akşam beşte okuldan geri dönüyor. İşte tam gün çalışıyor. Daha sonra akşam beşte uyuyor, böyle kısa bir vakit uyuyor. Daha sonra atıyorum 9-10 gibi uyanıyor beşten sonra. Dokuzdan sonra işte bir sonraki dokuza kadar bilgisayarın başında. Hı. Sonra da okula gidiyor. İşte öğretmenlik yapmaya devam ediyor. Hem bilgisayar bağımlısıydı."

"K2, Sekizinci yaşında annem daha çok çalışıp üvey babama bakmaya başlıyor. Üvey babam daha çok kumar o şu bununla uğraşıyor o dönemler… babam da şöyle. Belli saat aralıklarında adam yok neredeyse, yani saat sekizden sonra kumar o şu bu derken yok…Normalde alkolik bir adam.:Alkol var, onun dışında annemi aldattığı safhalar oldu."

"K5, iPad'i vardı. Tabletinde oynardı öyle. Aynen veya evden çıkardı giderdi."

Öne çıkan noktalardan bir diğeri katılımcıların çeşitli sebeplerle babaları tarafından psikolojik ve fiziksel şiddete maruz bırakılmasıdır. Bu noktada dikkat çeken hususlardan birisi, şiddet uygulayıcısı olan babanın aile içindeki sert ve otoriter profilinin aksine dışarda sevilen ve itibar gören kibar bir profil olarak karşımıza çıkması olmuştur.

"K1, Babam otoriter bir insan. Hani belki mesleği gereği de biraz bu yöne evrilmiş birazcık. Böyle hatta dışarıdan da çok sevilen, saygı duyulan bir insandı o zamanlar…, babam, anneme şiddet uyguluyordu. Bana da uyguluyordu. Ablalarıma da uyguluyordu yani böyle kötü bir aile yapısı vardı yani gerçekten."

"K1, Bir tane salata yapmıştım. Böyle hani salata yapabilir insan değil mi? Çok normal bir eylem. Salata yapmıştım. Sonra da işte getirmiştim babamın, babama getirmişti. Babam o sıra bilgisayar başındaydı. Ondan sonra birden bana döndü ve dedi ki işte sen nasıl salata yaparsın dedi. Sana beni baya bir dövmeye başladı. Hani baya kötü dövmüştü ya o zaman. Yani o zaman 8-10 yaş arası olabilir. Çok çok ilginç dövmüştü. Ben hayatımda hiç öyle dayak yememiştim gerçekten. Baya fena dövmüştü o."

"K7, Babam otoriter, sinirlidir ama sadece ailesine karşı. Ama dışarıya karşı aşırı sevecendir. Annem çok yardımseverdir. Hani böyle kimsenin bir eksiği kalmasın kimse geride kalmasın. Aman o kişiye de yardım edeyim bu kişiye de yardım edeyim diye."

"K7, Psikolojik, fiziksel her anlamda şiddet vardı yani. Çocukluk dönemimde ama bu 18-20 yaşından sonra bitti tamamen, yani şiddet olayı bitti… Yani kemer cetvel bilumum aletler. İşte normal dayak."

Beykoz Akademi Dergisi, 2024; 12(1), 329-357 ARAŞTIRMA MAKALESİ
Gönderim tarihi: 19.09.2023 Kabul tarihi: 12.02.2024
DOI: 10.14514/beykozad.1363162

Baba profillerine ilişkin öne çıkan son boyut ise babanın sadece katılımcı tarafından değil ailenin diğer üyeleri tarafından da sevilmeyen birisi olarak ifade edilmesi olmuştur.

"K3, Ya ben liseye gidiyordum sanki. Diğer çocuğunun bir tartışmada ya baba ben seni sevmiyorum dediğini duydum. O da ben de seni sevmiyorum demişti. Annem zaten işte 50 yıldır evliler. 50 yıl yani. Hani bir tür böyle yani kadın bilmiyorum bak kürek cezası gibi geliyor bana anneme, babamla evli olmak. Yani ben de çok sevildiğini düşünmüyorum. Ama işte şey hayatta ve herkes belli bir sınırda ona işte saygı duyuyor."

"K1, Ama gel gelelim ki aile içinde gerçekten ya çok da sevilmeyen bir karakterdi. Maalesef. Öyle işte."

3.3.2. Baba-oğul ilişkisi

Katılımcılar, babalarıyla olan ilişkilerini tanımlarken genellikle iletişimin olmadığı, mesafeli ve donuk bir ilişki biçimini ifade etmişlerdir. Bu anlamda katılımcılar erken çocukluk döneminden itibaren beraber paylaşımın olmadığı, evde ya da dışarıda birlikte bir şeylerin yapılmadığı aslında pek de aktif olmayan bir ilişki biçimi tanımlarken babalarına dair "keşke" cümlelerinin içinde de bu eksikliğin getirdiği babayla daha yakın bir baba-oğul ilişkisine sahip olma arzusu kendisini göstermektedir.

"K3, Telefonu kapatıyoruz, iyi günler diyor. İyi günler. Haber mi sunuyorsun iyi günler… Böyle bir donukluk, bir resmilik... Yani ha böyle baba mı olur? Ya benim iki tane oğlum olacak. Onlarla çıkarım, içmeye çıkarım. Dışarı çıkarım onlarla ama daha küçük yaşta başlarım buna yani hani illa alkol almak gerekmez belki ama bir çıkartırım onları ya. Hani ikisi iyi anlaşamıyorsa onlarla ayrı ayrı, ne bileyim bir yani daha yakın davranırım diye düşündüm. Bu yakınlık hiç olmadı."

"K2, Belli saat aralıklarında adam yok neredeyse, yani saat sekizden sonra kumar o şu bu derken yok. Zaten geceleyin dışarıda olduğu için sabahın da belli saatleri aslında saat bire kadar neredeyse o baba figürü tamamen yok ortadan."

"K6, İkimiz baş başa babamla çıkmadık. Sadece 2 kere babamla birlikte iş yerine gittim. Onun dışında babamla beraber yaptığımız bir şey de köy derneğimiz var. Oraya babamlar hafta sonu oyun oynamaya giderler, okey iskambil falan. 3-4 kere, belki en fazla 5 kere babamla bir yere gitmişizdir. İkisi iş yeri, üçü dernektir. Baş başa gittiğimiz ama tabii orada baş başa değiliz."

Beykoz Akademi Dergisi, 2024; 12(1), 329-357 ARAŞTIRMA MAKALESİ
Gönderim tarihi: 19.09.2023 Kabul tarihi: 12.02.2024
DOI: 10.14514/beykozad.1363162

"K4, Dediğim gibi babam hani bizimle pek iletişim halinde olmuyordu genelde…Ya şöyle nasıl diyeyim kendisi kalkıp mesela bizle sohbet etmez bir problemimiz var mı yok mu hayat nasıl gidiyor diye pek sormaz."

"K1, Annemle ve ablamla yani gerçekten aile yapısını gördüm ama babamdan hiç görmedim."

"K7, Ya benim öyle babamla hiçbir zaman ilişkim olmadı. Hatta annem bana bebeklik dönemimi falan anlatıyor. Mesela ben uyurken annem yüzümü okşadığı zaman hiç tepki vermiyormuşum. Ama babam ben uyurken yüzüme dokunduğu zaman aşırı bir tepki, ağlamaya başlıyorum. Direkt uykumdan uyanıyormuşum. Ya benim çok farklı bir durum. Onu hala ben çözmüş değilim. Şu anda da mesela hiçbir bir baba oğulla ilişkimiz yok mesela…Hani şeydi zaten çok otoriter olduğu için aramız hep mesafeliydi."

3.3.3. Babaya karşı hissedilen duygular

Katılımcıların ifadelerine göre, baba-oğul ilişkileri çocukluğun ilk dönemlerinde daha yakın ve pozitif iken büyüme süresince aşamalı bir kopuş ve mesafe meydana gelmektedir. Bu süreçte ilk çocukluk deneyimlerinde babaya yönelik olumlu duygular baskın iken babayla ilişkinin zayıfladığı süreçle birlikte babaya yönelen duygularda da olumsuz yönde bir değişimin başladığı ve bu yöndeki duyguların ilişkide yerleşik bir hal aldığı anlaşılmıştır.

"K8, İşte babam çok büyük ben çok küçüğüm, o hep beni kucağına alıyor, omzuna çıkarıyor, burasında gezdiriyor. Ben o anlarda böyle uçmak, havalarda gezmek, etrafı çok başka perspektifle izlemek, tam düşeceğim her zaman onun arkadan belimden tutması gibi hatırladığım hisler var…Çok benzer bir mutluluk hissetmiştim, benzer bir güvenme hissi. Sonra bir daha uzun yıllar babamla ilgili hiç öyle hissetmedim galiba."

"K3, Ben çocukken babamla daha yakındım. İşte mesela şunu hatırlıyorum artık yok Burger King gibi McDonalds bir şey vardı. Her hafta sonu bir gün babamla gidip hamburger yerdik…. Babamla da daha çok şey paylaşabiliyorduk. Hafta sonu vakit geçiriyorduk dediğim gibi. İşte beni babaanneme götürürdü falan. Daha çok benle vakit geçirmekten sanki hoşlanıyordu."

"K5, Babamla çok böyle şey anılarım yok benim gidip de şunu yaptık diyebileceğim. Çok çocukken var. Gidip orada burada oynadığımız falan. Ama bir dönem işsiz olduğu bir dönem vardı. Aynı dönem o dönemle çakışıyor."

Beykoz Akademi Dergisi, 2024; 12(1), 329-357 ARAŞTIRMA MAKALESİ
Gönderim tarihi: 19.09.2023 Kabul tarihi: 12.02.2024
DOI: 10.14514/beykozad.1363162

Katılımcılarda özellikle çatışmaların başladığı ergenlik dönemi ve sonrasında, çeşitli sebeplerle babaya karşı duyulan öfke ve kızgınlığın arttığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle geriye dönük anlatılarında travmatize anılara yoğunlaşan katılımcılar, babalarıyla kopan ilişkilerini net söylemlerle ifade etmektedirler.

"K1, Ya hiç aklıma gelmiyor ya babam. O yüzden sıkıntı yok. Şu an hani hatta Twitter'dan yazıyorum aa benim babam varmış evet. Hiç hatırlamıyorum yani hiç aklıma hiç gelmiyor…Yani işte hiç böyle babalık görmediğim için ben öyle."

"K7, Nötr ya hani çok aşırı nefret de yok. Sevgi zaten yok. Yani öfke ister istemez oluyor. Ama konusuna göre değişiyor. Yani değişken bir durum o. Konusuna göre değişen bir durum."

"K8, Galiba gene 16'lar falan, öyle bir şey yani. Kaşımın ortasını almıştım. Bunu da gene, travmatik bir şey olarak hatırlıyorum…Annem böyle korkunç bir tepki göstermişti. Sonra babam da gelip böyle kötü kötü bakıp yüzüme tükürmüştü. Onu, onu. Ve böyle çok kötü utanmıştım. Yani böyle, içimden aynı anda bütün duygular yükselmişti. Yani nefret ettim, sinirlendim, utandım. Böyle garip bir andı yani, çok garip bir andı."

"K3, Hep öfke var benim babama karşı hayatımda. Yani ben babamı sevmiyorum diyebilirim gönül rahatlığıyla…Bir dönem. Gerçi hani yine şu an hani oturup bir şeyleri konuşabiliyoruz ama yani hayatım bu sonuçta babam yani atamam, satamam. O da evladıyım, atamaz satamaz. Ama sevgiye dayalı yani benim için sevgiye dayalı bir ilişki değil bu."

"K2, O dönemde 17 yaşındaydım. Bu dönemde şöyle bir şey oldu zaten akşamleyin içki masası formatında, babamın evindeyiz. Mafya babası beni baya baya tehdit etti…Bu o dönem bende de gerçekten güzel bir yara açtı. Ondan sonra ne anneme tamamen güvenebileceğim ne de babama güvenebileceğimi anlamış oldum."

Katılımcılardan özellikle babaya karşı yoğun negatif duygu besleyen ya da duygusal bir bağı kalmamış 4 katılımcının ifadelerinde, babalarının ölmesi durumunda herhangi bir üzüntü duymama, belki rahatlama ve hatta sevinme tepkisi, baba-oğul ilişkileri açısından önemli bir bulgu sunmaktadır.

"K3, Ama babam ölse hayatımın en büyük rahatlamasını yaşarım…Şimdi bir ya artık onu görmeyeceğim. Şimdi haftada bir iki gün uğruyorum. Öyle biraz havadan sudan konuşmaya çalışıyorum. Bunun kendisi bile bazen bana ızdırap veriyor yani aslında bunu yapmak istemiyorum… Onun bir daha bakışlarını üzerimde hissetmeyecek olmam yeterince rahatlatıcı zaten."

Beykoz Akademi Dergisi, 2024; 12(1), 329-357 ARAŞTIRMA MAKALESİ
Gönderim tarihi: 19.09.2023 Kabul tarihi: 12.02.2024
DOI: 10.14514/beykozad.1363162

"K1, Ama babam ölse bir şey fark etmez. Belki ablamlar üzülür diye dolaylı olarak onlara üzülürüm. Ablamlar çok üzülür diye belki. Ama babam ölse üzülmem. Hatta mutlu olurum. Çünkü işte parası bize gelir. İşte arsaları bize gelir. Evi bize gelir. Annemle falan ablalarıma gelir. O yüzden mutlu olabilirim belki de."

"K7, Sanırım ağlamam. İlk başlarda böyle bir garip olurum ama sonrasında bir rahatlama gelir diye düşündüm hep bu zamana kadar ama hani o ki o gerçek durumu yaşamadan tabii ki net bir sonuç bilemiyorum ama şu ana kadar düşüncelerim hep bu yöndeydi."

3.3.4. Babadan beklentiler

Katılımcı görüşlerinden yola çıkıldığında babalara dair ortak eleştiri babalarının kendileriyle iletişim kurmaması olarak belirlenmiş, babalardan beklentilerinde ise babalarının kendilerine sevgi ve ilgi göstermesi, onlarla sohbet etmesi ve kendileriyle daha çok paylaşım odaklı bir ilişki kurması yönünde bir eğilim açığa çıkmıştır.

"K6, Ben mesela sarılmayı çok severim. Bu iletişimleri kuramadığınızda sadece sevgi anlamında değil, bir sohbet bile çok önemli olabilir bence. Ve ihtiyaç duyuluyor. Babamın da aynı şekilde göstermediği sevgi bana da eksiklik olarak gelir. Çünkü var olan bir insan var, insan figürü var. O sevgiye tabi ki ihtiyaç duyuyorum."

"K2, ...Ben orada zaten para kazanıyorum. Sen bir tane sigara alıp bana 50 TL harçlık veriyorsun ama gelip bana şey diyorsun oğlum kaşını aldırtma, şu saçlarını bi kestir, şu küpeleri de çıkart…gelme daha iyi o zaman, yani ben zaten burada markette çalışıyorum. Kendime para çıkartmaya çalışıyorum belli bir miktar, sen bana gelip buraya 50 TL harçlık verip üzerine üstlük benim hayatıma karışmaya çabalıyorsun."

"K3, Ama hani bunlar bilmiyorum yani bir kişisel gelişim kursu da değil ki aile. Ailenin asıl esprisi duygusal destek, dayanışma işte. Çok tertipliydim, para biriktirmeyi öğrendim. Ya bunu başka şekilde de edinirim bu becerileri. Veya edinmesem ne olurdu? Ama ben derdimi anlatabiliyor muyum? Hayır. Bir şey paylaşabiliyor muyum? Hayır. Hasbelkader hayatın bir araya getirdiği dört kişi. Dört yabancı yani."

"K4, Ya şöyle en azından haftada bir defa belki iki defa gerçekten nasıl olduğumu falan merak etmesini isterdim. Bir baba sadece maddi olarak olmamalı. Ne olursa olsun duygusal ve manevi yanında hissettirmeli…Örneğin ben babamın bana karşı olan manevi sevgisini hiç hissettirmedi. Ben bunu başka adamlarda arayabiliyorum zaten. Ya da başkası bana öyle

Gönderim tarihi: 19.09.2023 Kabul tarihi: 12.02.2024
DOI: 10.14514/beykozad.1363162

yaklaştığında hoşuma gidiyor. Kendimi değerli hissettiriyor. Şu an bir ilişkiden çok etkilendiğim şeylerden biri diyebilirim."

3.3.5. Babanın oğlundan beklentileri

Katılımcıların babalarından beklentilerinin yanında babalarının da onlardan beklentileri öne çıkan temalardan biri olmuştur. Bu anlamda babalarının ideallerindeki oğul olmaya ve babalarının oğullarını kendilerine benzetme arzusuna ilişkin söylemler dikkat çekmektedir. Kimi anlatılarda bu beklentileri karşılayamayacağını hisseden katılımcılar babalarından uzaklaştığını ifade ederken kimi zaman da karşılıklı olarak birbirlerinin beklentilerini karşılayamama sonucu ilişkilerinde kopukluk yaşandığını ve ilişkinin mevcut düzeye geldiğini aktarmışlardır.

"K8, ...Ama bu işte bir yerde dengeler kaçmış, hem onların kendi ilişkisindeki denge kaçmış, hem bu benim gay olmamla ilgili şüphelerle ilgili şeylere maruz kalıp ben bir set koymuşum, küsmüşüm ve herhalde şey hissetmişim, yani istenmiyor ya da beğenilmeyen evlat, oğul falan gibi bir ilişki herhalde kodlamışım kafama ve uzaklaşmışım ve biraz o noktadan sonra artık hayatımda olmamaya başlamış.

"K2, Normalde hep istediği şey kendi çevresine sokabileceği kendisine benzer bir çocuk yetiştirmekti. Büyüme çağında dahi böyle düşündü. Hatta diğer çocuğu vardı normalde, ben böyle 10 11 yaşındayken bize gelmişti. Onu belki öyle yapabilirim diye düşündü. Ondan olmayacağını anlayınca bana daha çok şey yaptı. Kendinin bir kopyasını yetiştirme projesi şeklinde. Sevdiği bir çocuğu var bir ucunda ama bir tarafta da kendi kimliğinden dolayı kendi topluma yerleşiminden dolayı oluşan daha sert maço bir adam bu kişide gay bir çocuğu toplum ortasına çıkarmaya korkuyor."

"K4, Açılırsam hayal kırıklığı yaşayacağını düşünüyorum. Çünkü şöyle söylemek gerekirse benim abim okumadı, ablalarım da okumadı. Okuyan tek en büyük çocuğuyum. O hayal benim üzerime kurulmuş. Sorumluluk bana yüklenmiş. Akrabalar arasında da sürekli yok Mehmet'in oğlu K4 burada okuyor, böyle davranıyor diye sürekli olumlu şeyler gittiği için çok umutlu. Bu tarz bir şey duyduğumda sanki. Nasıl diyeyim? Sadece cinsel yönelimim olarak değil de genel hayatım olarak düşüneceğini biliyorum. Mesleğime etki edecek, yaşam tarzıma etki edecek, giyim tarzıma etki edecek. Bunların hepsi babam için bir eksik."

Beykoz Akademi Dergisi, 2024; 12(1), 329-357 ARAŞTIRMA MAKALESİ
Gönderim tarihi: 19.09.2023 Kabul tarihi: 12.02.2024
DOI: 10.14514/beykozad.1363162

3.3.6. Babaya dair keşkeler

Karşılanamayan beklentileri içeren "keşke" ifadeleri, katılımcıların beklentilerine paralel şekilde babayla daha yakın bir ilişki arzusunu göstermektedir. Bu anlamda babayla ilgili olarak aile içinde şiddetten uzak, daha anlayışlı ve saygılı, çocuğuyla daha çok vakit geçiren ve paylaşımda bulunan ilgili bir baba olmaya ilişkin keşkelerin öne çıktığı görülmektedir.

Şekil 3 : Babalara Dair Keşkeler

*"K1, Yani bir keşke babam or**pu çocuğu olmasaydı diyorum…Ya genel böyle genel hani tam şerefsiz bir insandı. Keşke şerefsiz olmasaydı. Bilgisayar bağımlısı olmasaydı. Anneme saygı gösterseydi, bizi dövmeseydi, hakaret etmeseydi arkamızda dursaydı. Yani bir aile olabilmek için birazcık uğraş gösterseydi keşke. Ve bu kadar paranoyak olmasaydı…"*

"K7, Keşke hiç doğmasaymışım falan diyorum ya da ne bileyim farklı bir ailede de doğuyor olabilirdim ya da şöyle nasıl diyeyim? Eğitimini almış, kendini geliştirmiş, yani eğitim derken üniversite ya da liseden bahsetmiyorum. Kendi kişisel gelişim ve eğitimine önem vermiş bir ailede yetişmeyi isterdim mesela…Babam için yani empati yeteneğinin olması ve bencilliğinin ortadan kalkmasını isterdim mesela."

"K5, Keşke keşke daha çok vakit geçirebilseydik. Keşke anılarımız daha çok olsaydı. Yani keşke sadece baba oğul yaptığımız başka şeyler olsaydı. Ve keşke babam ondan alacağım desteği bana daha erken hissettirebilseydi. Çünkü o kendimi yalnız hissettiğim dönem beni çok fazla etkiledi bence geleceğim yönünde."

"K4, Daha ilgili bir baba olsaydı. Yani sadece okul hayatımı veya maddi hayatımı merak etmek yerine duygusal hayatımı da işte maneviyatımı da merak etseydi çok farklı olabilirdi.

Beykoz Akademi Dergisi, 2024; 12(1), 329-357 ARAŞTIRMA MAKALESİ
Gönderim tarihi: 19.09.2023 Kabul tarihi: 12.02.2024
DOI: 10.14514/beykozad.1363162

4. Tartışma

Araştırma, katılımcılar açısından değerlendirildiğinde çocukluk profili olarak sessiz, sakin ve durgun karakterli bir profili ön plana çıkarmaktadır. Çocukluk davranışlarının cinsiyetiyle uyumsuzluğunu dile getirenler olduğu gibi cinsiyetiyle uyumlu ve toplum normlarıyla paralel davrandığını ifade edenler de olmuştur. Cinsiyetiyle uyumsuz davranış sergileme olarak adlandırılan davranışlar; feminen beden dili ve davranışlar, saç ve giyim tarzı farklılığı ya da genelde kızların ilgi duyduğu oyun ve oyuncaklara ilgi duyma yer almaktadır. Bu tarz cinsiyete uyumsuz davranışlar, beraberinde akran zorbalığını getirmekte ve katılımcılar çevreleri tarafından "top", "nonoş," ya da gey gibi ifadelerle sözlü zorbalığa maruz bırakılmıştır. Bu tarz zorbalık deneyimleri ise kişilerde erkeklikleri üzerine bir sorgulama sürecini başlatmıştır. Friedman ve arkadaşları (2006) cinsiyetle uyumsuz davranışların sebep olduğu zorbalıkları intihar riskiyle ilişkilendirerek ele almış, zorbalığa maruz kalanların tespit edilerek psiko-sosyal destek sağlanmasıyla olası kötü sonuçların önüne geçilmesini gündeme getirmiştir. Aynı zamanda yaşanan zorbalık, kişilerde kendini sosyal pratiklerden geri çekme, pasif bir karaktere bürünme ve görünmez olma durumlarına sebep olabilmektedir. Zorbalığın doğurduğu sonuçlar psikolojik, akademik ve sosyal yönlerden incelendiğinde; özgüvensizlik, yabancılaşma, değersiz hissetme gibi başlıklar öne çıkmaktadır (Mishna, Newman, Daley ve Solomon, 2009). Sosyal çevreden olduğu kadar aile içinde de anne-baba ya da akrabalardan çeşitli zorbalıklara, sözlü hakaret ve ithamlara maruz kalma deneyimleri de mevcuttur.

Çalışma kapsamındaki katılımcıların deneyimlerinde cinsel keşif, genellikle ergenlikte arkadaş ortamında porno izleme ve mastürbasyon yapma pratikleri üzerinden başlamaktadır. Özellikle porno izlemek, cinselliği ve kendi bedenini tanımanın ilk aracı olarak ortaya çıkmaktadır. Eşcinsel kimliğin kabulü konusunda da eşcinsel pornolara olan ilgi, kişilerin kendilerinin de eşcinsel olduklarına inanmada ve bu pornolardan aldıkları hazzı açıklamada temel bir unsura dönüşmektedir. Nitekim K3, bu keşif dönemiyle ilişkili olarak kadınlardan hoşlanmasına rağmen bir fantezi unsuru olarak eşcinsel pornolardan haz aldığı için bu yönde içerik tükettiğini ifade etmiştir. Yine cinsel çekimin erkeklere olan yoğunluğu ile ilgili olarak katılımcılardan K8 *"Yani evet kadınlarla romantik olarak ilgi duyabiliyorum ama cinsel olarak kadınlarla ilgilenmiyorum aslında"* ve katılımcı K5 *"Zamanında kadınlarla ilişkiye girdiğim de oldu. Erkeklere çok daha fazla yükseliyorum. Çok çok daha fazla…Cinsel (ilişki)"* ifadeleriyle romantik ve duygusal bir bağlamdan ziyade cinsel olarak erkeklere duydukları yakınlığı vurgulamışlardır. Bununla ilgili olarak literatürde, eşcinsel pornolarda erotikleştirilen erkeklerin heteroseksüel kadınlar tarafından da ilgi çekici ve cezbedici

Beykoz Akademi Dergisi, 2024; 12(1), 329-357 ARAŞTIRMA MAKALESİ
Gönderim tarihi: 19.09.2023 Kabul tarihi: 12.02.2024
DOI: 10.14514/beykozad.1363162

bulunması ve tüketilmesi nedeniyle eşcinsel porno ürünlerini bir popüler kültür tüketim malzemesi olarak değerlendiren yayınlar bulunmaktadır (McCutcheon ve Bishop, 2015). Farklı sebeplerle eşcinsel pornoları cezbedici bulan heteroseksüel kadınlar, bunların daha gerçekçi olması, eşcinsel pornodaki ilişkilerin ses ve davranışlarının doğala yakın olması ya da erkeklerin bedenlerinin daha belirgin bir orgazm görüntüsü yaratması gibi sebeplerle etkilendiklerini ifade etmişlerdir (Ramsay, 2017). Bu noktada eşcinsel pornoya duyulan ilginin temel sebebini doğrudan cinsel yönelimle ilişkilendirmek sağlıklı bir yaklaşım sunmamaktadır. Benzer çalışmalar, yetişkin ikizler ve ergenlik dönemindeki ikizlerle yapılan araştırmalarda genetik temelli bir eşcinsel çekim bulgusuna rastlanmadığını ifade ederken toplumsal ortam faktörlerinin eşcinsel çekim ve heteroseksüel çekim üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu, doğumdan bir süre sonraya şekillenmeye başlayan cinsiyet algısının takip eden psikolojik süreçlerle farklı olana ilgi duyma hatta diğer bir tabirle "egzotik olanın erotikleşmesi" fikrini öne sürerek eşcinsel çekime alternatif bir hipotez sunar (İnsan Cinselliği Dergisi Komisyonu, 2022). Aynı zamanda katılımcılardan bazılarının kadınlara karşı duydukları gerek cinsel gerek duygusal ilgi ve yine katılımcıların erkeklere yönelik çekimlerinin büyük oranda cinsellikte yoğunlaşması, eşcinsel kategorinin tekdüze tanımına ve belirli bir grubu temsiliyetine yönelik şüpheleri beraberinde getirmektedir. Daha önce de literatürde değindiğimiz tek tip eşcinsel kimliklerden bahsetmek yerine eşcinsel ilişkileri daha performatif ve değişken dinamiklere sahip bir davranış biçimi şeklinde ele alma, yaygın söylemi sorgulama ihtiyacını doğurmaktadır (Padgug, 1979). Eşcinsel bireylerle yapılan terapilerden yola çıkarak yapılan çalışmada, eşcinsel çekime sahip olan bireylerde kendi ebeveynlerinden sevgi, ilgi, sarılma, anlayış ve sabır gibi şeylerin yoksunluğunu taşıması nedeniyle ortak risk faktörlerine rastlanmaktadır (İnsan Cinselliği Dergisi Komisyonu, 2022a). Diğer yandan benzer risk faktörlerini taşıyan başka bireylerin eşcinsel çekim geliştirmemesi, ortaya standart bir ortak tablo sunmasa da eşcinsel çekimi açıklamaya yardımcı önemli ortak dinamikler ortaya koymaktadır.

Sorgulama sürecinde teşebbüs edilen zorlama kız arkadaş tecrübeleri, özellikle başarısızlıkla sonuçlanmaları durumunda yine kişilerin kendilerini gey hissetme/olma konusunda ikna etme çabaları açısından bir test aracına dönüştürülmüş durumdadır. Katılımcıların çoğu, sosyal çevrelerinde açık olsalar dahi ailelerine karşı gizli gey olarak kalmakta ve açılmayı düşünmemektedirler. Buradaki önemli sebeplerden biri, ailelerinin böyle bir durumu kabul edilebilir bulmamasıdır. Valentine, Skelton ve Butler (2003) çalışmasında, açılma sürecinin bireysel olduğu kadar tüm aile bireylerini etkileyen kolektif bir tecrübe olduğundan bahseder.

Gönderim tarihi: 19.09.2023 Kabul tarihi: 12.02.2024
DOI: 10.14514/beykozad.1363162

Açılma ya da açılmama kararında gey bireyin beklentisi ve seçimlerinin etkili olduğunu belirtirken bu kararda sevdiği ailesini kaybetme, onları incitme, hayal kırıklığına uğratma, çevreye karşı utandırma gibi aileye karşı duyulan sorumluluk duygusunun altını çizer (Valentine ve ark., 2003). Aynı zamanda, genel aile profiline bakıldığında, katılımcıların ailelerinden sağlayamadıkları duygusal ihtiyaç ve paylaşımlar, bugünkü hayatlarında hâlâ dile getirilen ve keşkeleri arasında yer alan eksikliklerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu anlamda partner seçiminde olgun figürlere yakınlık ve ilişkilerdeki sevilme ve güven arayışı, gey bireylerin bugünkü ilişkilerinde babayla olan patolojik deneyimlerin etkili olduğunu gösteren dikkat çekici bulgular olmuştur.

Babalara bakıldığında, çoğunlukla otoriter, şiddet uygulayıcı ya da aile içinde sevilmeyen bir baba profili öne çıkmaktadır. Bu profile eşlik eden alkol, kumar ve diğer davranışsal bağımlılıklara sahip baba, oğluyla ilişki açısından da zayıf, mesafeli ve paylaşımı olmayan bir ilişki biçimine sahiptir. Ebeveynlerin çocuklarına yönelik duyarsız ve ilgisiz olmalarının düşük kalite çocuk-ebeveyn ilişkisine neden olduğu, zayıf ilişkiyle birlikte daha fazla çatışmalı ve kopuk bir ilişki biçimine geçildiği belirtilmektedir (Kildare ve Middlemiss, 2017). Baba-oğul ilişkisine odaklanan çalışmalar, bu ilişkinin çocuk gelişimi açısından önemine dikkat çekerken, bu ilişkide babanın; dünyaya açılma, güvenli sığınak olma, cesur olma ve risk alma gibi davranışların kazanılmasında ve geliştirilmesinde aktif rol oynadığını öne sürmektedir (Paquette, 2004). Baba sevgisi üzerine yapılan bir çalışmada, baba-oğul ilişkisinin ve babanın çocuğa gösterdiği sevgi ya da yok sayma davranışının, erken çocukluktan itibaren erken yetişkinlik dönemine kadar etkisini sürdürdüğü ve çocuğun kendine duyduğu; özgüven, kendini sevme, anksiyete gibi unsurlara doğrudan etki gösterdiği ifade edilmektedir (Rohner ve Veneziano, 2001). Yine Lamb ve Lemonda (2004) ,babanın ailede dış dünyaya açılan bir köprü görevi gördüğünü, dolaylı yoldan ekonomik, duygusal destek ve diğer başka yetilerin baba rol modeli üzerinden kazanıldığını, babanın anneye olan tavrının dahi anne-çocuk ilişkisinin kalitesinde etkili olduğunu ve çatışmalı karı-koca ilişkilerinde çocukların mağduriyet yaşayabileceğini öne sürmektedir. Bu çalışma kapsamındaki katılımcılardan bazılarının da literatüre benzer şekilde çatışmalı anne-baba ilişkilerinin kendilerini olumsuz etkilediğini, özellikle K8'in ifadesinde yer verdiği şekliyle aile ilişkilerindeki geometrinin birçok farklı durumdan etkilendiğini ortaya koymaktadır.

"K8, Ama işte kendi evliliklerinde çok silik bir karakter babam bir kere zaten ve o siliklik bir şekilde benim ilişkime çok ciddi şekilde sirayet etmiş durumda… Ya bir çocukluğumda bir yaşıma kadar daha annem bu kadar yoğun değilken, hem obsesyonları bu kadar yoğun

Beykoz Akademi Dergisi, 2024; 12(1), 329-357 ARAŞTIRMA MAKALESİ
Gönderim tarihi: 19.09.2023 Kabul tarihi: 12.02.2024
DOI: 10.14514/beykozad.1363162

değilken, hem bu kadar dominant değilken ve onların ilişkisi de daha gezmeli tozmalı kendi araları yani zamanlarını daha güzel harcadıkları zaman, daha böyle ailecek, herkesin daha eşit bir ilişki kurduğu zamanlar, babamla da daha yakın, daha temas içinde, onun kucağında beraber elini tuttuğum, gezdiğim fotoğraflarımız var. Ama bu işte bir yerde dengeler kaçmış, hem onların kendi ilişkisindeki denge kaçmış, hem bu benim gay olmamla ilgili şüphelerle ilgili şeylere maruz kalıp ben bir set koymuşum, küsmüşüm."

Özellikle ergenlikle beraber artan çatışmalar, katılımcılarda yaşları kaç olursa olsun babaya karşı devam eden bir öfke ve kızgınlık halini beraberinde getirmektedir. Çocukluk anılarına dair hissedilen eksiklikler, hayal kırıklıkları ve beklentiler, aslında bugünkü baba ilişkilerinde de devam eden, varlığını gösteren ve bugüne taşınan bir gerçekliğe sahiptir. Bu bağlamda baba-oğul ilişkisinin dinamizmi ve devam eden etkileri, konunun önemi ve derinliğine dair bir gösterge olmaktadır. Ayrıca dikkat çeken hususlardan biri de kişilerin babalarının onlardan beklentilerini karşılayamadıkları ya da karşılayamayacaklarını düşünmeleri nedeniyle babadan uzaklaşma refleksine sahip olmalarıdır. Bu bağlamda, babaların idealize edilmiş, genellikle kendilerine benzeyen ya da erkek olarak belli özellikleri taşımasını istedikleri oğullarının, kendilerinin buna uymadıklarını hissetmeleri sonucunda zamanla babadan koptukları gözlemlenmiştir. Literatürde babaların oğullarından beklentilerinin büyük etkiye sahip olduğu belirtilirken, destekleyici ve esnek baba davranışlarının pozitif yönde katkı sağladığı ancak sert ve baskıcı tavırla ifade edilen beklentilerin negatif sonuçlar doğurduğu belirtilmektedir (Levant, Gerdes, Jadaszewski ve Alto, 2018). Aynı çalışmada ideal maskülen davranışlara uymayan oğlun, babanın beklentilerine uymama nedeniyle yaşayacağı deneyimin, çocuğun gelişimsel ve ruh sağlığı açısından negatif sonuçlar doğurabileceği ifade edilmektedir. Benzer bir çalışmada ise babaların kendilerine görev edindikleri, oğullarını gerçek bir erkeğe dönüştürme misyonu ve oğullarına dair taşıdıkları geleneksel cinsiyet normlarına uyma beklentisi, baba-oğul ilişkisini olumsuz etkilemekte ve ilişkinin niteliğini zayıflatmaktadır (Levant, Gerdes, Jadaszewski ve Mcdermott, 2017). Çalışmamızda katılımcılardan K8, literatüre paralel şekilde gerçekleşen baba-oğul kopuşunu şu şekilde özetlemiştir:

"K8, Onu bir çocuk olarak hissediyorsunuz, garip bir şey bu ya. Yani o erkeklik rolleriyle ilgili bir şey. Ya bu çocuk niye futbolla ilgilenmiyor diye götürüyor… Ama aslında küstüm, yani küsmüşüm. Yani şey, bir set koyduğumu hatırlıyorum. Yani çünkü ben onun istediği gibi biri değilim falan gibi bir şey kodlanmış bir şekilde."

Gönderim tarihi: 19.09.2023 Kabul tarihi: 12.02.2024
DOI: 10.14514/beykozad.1363162

Sonuç olarak, araştırma bağlamında mülakat gerçekleştirilen 9 katılımcı, babalarıyla olan ilişkilerinde mesafeli, az paylaşımlı ve kısıtlı bir iletişime sahip olduklarını ifade etmektedir. Çocukluk döneminde başlayan baba-oğul arası iletişim kopukluğu ve resmi ilişki biçimi, genellikle ilerleyen yıllarda da devam ederek babayla hiç görüşmeme, kısıtlı ya da zoraki görüşme şeklini almıştır. Babaya karşı duyulan kızgınlık, kırgınlık ya da öfke gibi duygular, babalarının ölümü durumunda katılımcıların yaşayacakları rahatlama ya da özgürlük hislerinde açığa çıkmaktadır. Bu durum aslında babayla olan ilişkinin ne düzeyde sorunlu olduğunu göstermektedir. Otoriter, sert mizaçlı, şiddet uygulayıcısı baba profilinde karşılaşılan çocuğa karşı ilgisizlik ve baba figürünün yokluğu, yumuşak mizaçlı ve sessiz sakin baba profilinde de çocuğa karşı ilgisiz ve evdeki baba figürünün olmayışı açısından birbiriyle benzerlik göstermektedir. Tüm katılımcıların "keşke" ifadelerinde benzerlik taşıyan ve babalarına karşı devam eden beklentilerini de içeren "ilgi gösterme", "daha çok şey paylaşma" ve "sevgisini gösterme" temaları, araştırmada öne çıkan bulgular arasında kendini göstermektedir. Katılımcıların gey kimliklerini gizleme ya da açılmayı düşünmeme tercihi de aileleri tarafından kabul görmeyecekleri ya da onlar için hayal kırıklığı olacakları düşüncesinden kaynaklanmaktadır.

Baba-oğul ilişkisine dair mevcut literatür, farklı yönlerden ele alınmış birçok çalışmayı içerse de geylik ve babalık tecrübesine dair çalışmaların kısıtlılığı, ileri çalışmaların genişletilmesi ve derinleştirilmesini gerekli kılmaktadır. Aynı evde yaşayarak/yaşa(ya)mayarak birçok öğrenimin geliştiği en güçlü hemcins profil olarak babanın gey bireyler açısından karşılığı, gerek baba gerek oğul perspektifinden çocukluktan itibaren bütüncül bir yaklaşımla ele alınmalıdır. Bu noktada babanın ebeveynlik biçimi, baba-oğul arasındaki ilişki biçimi, babanın beklentileri ve ideal evlat üzerinden kendi oğluna davranış biçimi, gey bireylerin babayla ilişkilerinin psikolojik altyapısı, gey ilişkilerdeki cinsel ve duygusal boyutlarda babanın görünür/görünmez varlığı üzerine çalışmalara odaklanmasında, alanyazın birikimi açısından fayda görülmektedir.

Gönderim tarihi: 19.09.2023 Kabul tarihi: 12.02.2024
DOI: 10.14514/beykozad.1363162

Kaynakça

American Psychological Association (2012). Guidelines for psychological practice with lesbian, gay, and bisexual clients. *American Psychologist,* 67(1), 10-42. doi: 10.1037/a0024659

Baltaci, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme*, Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 7(1), 231-274.

Bregman, H. R., Malik, N. M., Page, M. J. L., Makynen, E., ve Lindahl, K. M. (2013). Identity profiles in lesbian, gay, and bisexual youth: the role of family influences. *Journal of Youth and Adolescence*, 42(3), 417–430. https://doi.org/10.1007/s10964-012-9798-z

Cardoso, F. L. (2010). Political and sexual attitudes concerning same-sex sexual behavior. *Sexuality & Culture*, 14(4), 306-326.

Cramer, D. W., ve Roach, A. J. (1988). Coming out to mom and dad: a study of gay males and their relationships with their parents. *Journal of Homosexuality*, 15(3–4), 79–92. https://doi.org/10.1300/J082v15n03_04

Creswell, J. W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (3. Baskı). Çev. Ed., M. Bütün ve SB Demir. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Foucault, M. (1990). *The history of sexuality: an introduction,* New York: Vintage.

Freud, S. (1953). *Three essays on the theory of sexuality*, (7. Baskı). London: Hogarth Press.

Friedman, M. S., Koeske, G. F., Silvestre, A. J., Korr, W. S. ve Sites, E. W. (2006). The impact of gender-role nonconforming behavior, bullying, and social support on suicidality among gay male youth. *Journal of Adolescent Health*, 38(5), 621–623. https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2005.04.014

Guest, G., MacQueen, K. ve Namey, E. (2012). *Applied thematic analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Horn, A. J. ve Wong, Y. J. (2014). Fathering gay sons: A typology of fathering concerns and clinical recommendations. *Professional Psychology: Research and Practice*, 45(4), 247–257. https://doi.org/10.1037/a0037632

İnsan Cinselliği Dergisi Komisyonu. (2022). *Eşcinselliğin Gelişimi ve Eşcinsel Ebeveynlik Tartışmaları* (Çev. Ed., N. Güner). İstanbul: Ayık Kitap.

İnsan Cinselliği Dergisi Komisyonu. (2022a). *Eşcinselliğin Nedenleri Eşcinsel Eğilim ve Freud* (Çev. Ed., N. Güner). İstanbul: Ayık Kitap.

Kildare, C. A., ve Middlemiss, W. (2017). Impact of parents mobile device use on parent-child interaction: A literature review. *Computers in Human Behavior*, 75, 579–593. https://doi.org/10.1016/j.chb.2017.06.003

King, M., Semlyen, J., Tai, S. S., Killaspy, H., Osborn, D., Popelyuk, D. ve Nazareth, I. (2008). A systematic review of mental disorder, suicide, and deliberate self harm in lesbian, gay and bisexual people. *BMC Psychiatry*, 8(1), 70. https://doi.org/10.1186/1471-244X-8-70

Lamb, M. E., ve Lemonda, C. S. (2004). The Role of the Father: An Introduction. (Ed. M. E. Lamb), *The Role of the Father in Child Development içinde* (pp. 1-32). John Wiley & Sons.

Levant, R. F., Gerdes, Z. T., Jadaszewski, S. ve Alto, K. M. (2018). "Not my father's son": Qualitative investigation of U.S. men's perceptions of their fathers' expectations and influence. *The Journal of Men's Studies*, 26(2), 127–142. https://doi.org/10.1177/1060826517734380

Gönderim tarihi: 19.09.2023 Kabul tarihi: 12.02.2024
DOI: 10.14514/beykozad.1363162

Levant, R., Gerdes, Z., Alto, K., Jadaszewski, S. ve Mcdermott, R. (2017). Development and Evaluation of the Fathers' Expectations About Sons' Masculinity Scale (Short Form). *Psychology of Men & Masculinity*, 19(3),325. https://doi.org/10.1037/men0000108

LeVay, S. (2017). *Gay, straight, and the reason why: The science of sexual orientation* (Second edition). Oxford University Press.

Livingston, J. ve Fourie, E. (2016). The experiences and meanings that shape heterosexual fathers' relationships with their gay sons in south africa. *Journal of Homosexuality*, 63(12), 1630–1659. https://doi.org/10.1080/00918369.2016.1158009

McAndrew, S. ve Warne, T. (2010). Coming out to talk about suicide: Gay men and suicidality. *International Journal of Mental Health Nursing*, 19(2), 92–101. https://doi.org/10.1111/j.1447-0349.2009.00644.x

McCutcheon, J. M. ve Bishop, C. (2015). An erotic alternative? Women's perception of gay pornography. *Psychology & Sexuality*, 6(1), 75–92. https://doi.org/10.1080/19419899.2014.983740

Mishna, F., Newman, P. A., Daley, A. ve Solomon, S. (2009). Bullying of Lesbian and Gay Youth: A Qualitative Investigation. *The British Journal of Social Work*, 39(8), 1598–1614. https://doi.org/10.1093/bjsw/bcm148

Ngun, T. C., Ghahramani, N., Sánchez, F. J., Bocklandt, S. ve Vilain, E. (2011). The genetics of sex differences in brain and behavior. *Frontiers in Neuroendocrinology*, 32(2), 227–246. https://doi.org/10.1016/j.yfrne.2010.10.001

Padgug, R. (1979). Sexual matters: On conceptualizing sexuality in history. *Radical History Review*, *20*, 3–24. https://doi.org/10.1215/01636545-1979-20-3

Paquette, D. (2004). Theorizing the father-child relationship: mechanisms and developmental outcomes. *Human Development*, *47*(4), 193–219. https://doi.org/10.1159/000078723

Plummer, K. (1981). *The Making of the Modern Homosexual* (Ed., K. Plummer.). Rowman & Littlefield Publishers.

Ramsay, G. (2017). Straight women seeing gay porn: 'He's too good looking!' *Porn Studies*, 4(2), 157–175. https://doi.org/10.1080/23268743.2017.1299037

Robert A. ve Padgug. (2002). Sexual matters: On conceptualizing sexuality in history. In *Culture, Society And Sexuality* (pp. 15–28). Routledge. https://doi.org/10.4324/9780203020173-4

Rohner, R. P. ve Veneziano, R. A. (2001). The importance of father love: history and contemporary evidence. *Review of General Psychology*, *5*(4), 382–405. https://doi.org/10.1037/1089-2680.5.4.382

Ryan, W. S., Legate, N. ve Weinstein, N. (2015). Coming out as lesbian, gay, or bisexual: the lasting impact of initial disclosure experiences. *Self and Identity*, 14(5), 549–569. https://doi.org/10.1080/15298868.2015.1029516

Stein, M. (2012). *Rethinking the gay and lesbian movement*. Routledge.

Troiden, Dr. R. R. (1989). The formation of homosexual identities. *Journal of Homosexuality*, 17(1–2), 43–74. https://doi.org/10.1300/J082v17n01_02

Valentine, G., Skelton, T. ve Butler, R. (2003). Coming out and outcomes: negotiating lesbian and gay identities with, and in, the family. *Environment and Planning D: Society and Space*, 21(4), 479–499. https://doi.org/10.1068/d277t

West, C. ve Zimmerman, D. H. (1987). Doing gender. *Gender & Society*, *1*(2), 125–151. https://doi.org/10.1177/0891243287001002002

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. Baskı), Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Beykoz Akademi Dergisi, 2024; 12(1), 329-357 ARAŞTIRMA MAKALESİ
Gönderim tarihi: 19.09.2023 Kabul tarihi: 12.02.2024
DOI: 10.14514/beykozad.1363162

Ek -1 -Yarı Yapılandırılmış Mülakat Soruları

Kısaca kendinizi tanıtır mısınız?

Genel olarak nasıl bir ailede yetiştiniz, ailenizden bahseder misiniz?

Aile içi ilişkileriniz nasıldı?

Babanız nasıl birisiydi ve sizinle ilişkiniz nasıldı?

Cinsel yönelimdeki farklılığınızı ilk olarak nasıl fark ettiniz? Bu süreçte ne tür duygu ve düşünceler hakimdi?

Bu süreçte özellikle öne çıkan aile ve babayla ilişkili duygular düşünceler var mıydı, varsa neler oldu?

Bu farkındalığın ardından süreç nasıl gelişti? Bu yönde ne tür pratikler geliştirdiniz?

Açılma sürecini yaşadınız mı? Yaşadıysanız nasıl gelişti?

Ailenizden, özellikle babanızdan, nasıl tepkiler aldınız?

Sizce bu süreçte babanız neler düşünmüştür ve nasıl hissetmiştir?

Sizce bu yönelimde ailenizin olumlu/olumsuz bir etkisi var mı? Varsa nasıl?

Babayla olan ilişkinin kişi yaşamındaki önemi hakkında neler söylersiniz?

Özelde babanıza ve genel olarak ailenize ilişkin keşke dediğiniz şeyler var mı?

Eklemek istediğiniz başka bir husus var mı, varsa nedir?